

Deense melkveehouder blij met 'boerderijraad'

De Nederlandse dierenarts Derk Vink werkt al ruim dertien jaar in Denemarken. Vink is zeer lovend over de Deense wijze van begeleiden van melkveebedrijven. In dit concept ziet hij de veehouder als teamleider en de dierenarts, voedervoorlichter en bankman als de teamleden. Vink ziet grote voordelen in dit concept voor de Nederlandse melkveehouderij.

FRANK DE VRIES

Veel boerenmanagementsystemen kijken naar het verleden en rekenen met 'oude' resultaten. Vink ziet dit op veel plaatsen en vindt dat niet goed. Hij wil als dierenarts juist de vinger leggen op de huidige problematiek en kort op de bal

spelen. Daarnaast ziet hij de noodzaak van samenwerking tussen diverse adviseurs op het boerenplan. Vink werkt al jaren volgens dit model en hij wil het nu introduceren in Nederland.

Wekelijks bezoek

Op bedrijven met meer dan 120 koeien komt de dierenarts in dit nieuwe model wekelijks en op kleinere bedrijven tweewekelijks. Dit is frequenter dan in Nederland het geval is, maar is nodig om problemen tijdig te kunnen signaleren en therapieën goed te kunnen volgen. Voordat het bedrijfsbezoek plaatsvindt, krijgen de veehouder en zijn dierenarts de beschikking over een lijst met de zogenoemde 'risicodieren', die uit het managementsysteem van de veehouder rolt. Dit zijn dieren die nauwlettend in het oog moeten worden gehouden. Vink onderscheidt in zijn model vier groepen van risicodieren: de eerste groep bestaat uit koeien in de periode van 5 tot 12 dagen na afkalven. In de tweede groep zitten de dieren die in topproductie zijn, 50 tot 100 dagen na het kalven. De derde groep zijn de koeien die bijna worden drooggezet, ofwel 200 dagen na de laatste inseminatie. De vierde groep zijn de droogstaande koeien. Alle koeien uit deze vier groepen worden bij het bedrijfsbezoek onderworpen aan een conditiescore, verricht door de dierenarts.

Laten we de vier groepen eens nader onder de loep nemen. De koeien in de periode van 5 tot 12 dagen na het afkalven worden tijdens het bedrijfsbezoek alle rectaal 'gevoeld' door de dierenarts om de baarmoeder te controleren. Door de pH van de

urine te meten wordt inzicht verkregen in een eventuele pensverzuring. Een ketotest spoort slepende melkziekte op. Een melktest (de zogeheten cmt-test) moet aangeven of de melk goed is. Bij problemen aan de baarmoeder wordt onmiddellijk een behandeling ingesteld. Als de melktest laat zien dat de melk niet goed is, wordt de melk bacteriologisch onderzocht en het dier daarna eventueel behandeld.

Van alle onderzochte koeien van de vier groepen wordt de conditiescore bepaald en vastgelegd. Vervolgens wordt de conditiescore vergeleken met een eerder moment. Het verschil tussen de gemeten conditiescores mag niet groot zijn. Als de koe veel conditie verliest na het afkalven, betekent dat vaak dat de energiebalans van de koe fors negatief is. Ze mogen in de ogen van Vink na het afkalven maximaal een halve punt verliezen in de score.

nen doen. Het is een gezamenlijke klus met de melkveehouder. Samen wordt bepaald wat we nu gaan doen tijdens het bedrijfsbezoek, en een week later loopt de dierenarts er weer langs en kunnen de resultaten van een behandeling (therapiecontroles) worden gezien. Door de hoge frequentie van de bezoeken, kunnen de bezoeken zelf kort zijn.

Missers

Vink ziet ook wel missers op de Deense bedrijven, zoals het vergeten te verstrekken van extra mineralen aan droogstaande koeien. Soms is de automatische propyleenglucoseapparatuur kapot, zodat plots veel ketosis wordt gezien. Als hij op bedrijven bij pas afgekalfde dieren een zure pens meet, wijst dat bijvoorbeeld op een verkeerde kuil waar te weinig op wordt gekauwd. In het Deense model worden

niet zo zijn dat de diverse adviseurs op het bedrijf verschillende adviezen hebben. "Laten we die in het team bespreken, er onderling uitkomen, en de gezamenlijke uitkomst aan de melkveehouder melden", legt Vink uit.

In Denemarken spreekt men van een zogenoemde 'boerderijraad'. Dat is de club van deskundigen die de veehouder ter zijde staat.

Vink heeft in zijn model ook een plaats voor een bedrijfstotaalplan. De veehouder bepaalt daarin wat hij het komende jaar wil bereiken. De diverse adviseurs vullen hun deel in dit plan in om tot dit doel te komen.

Vertaling naar Nederland

Vink wil samen met een aantal Deense dierenartsen de Nederlandse dierenartsen gaan trainen in dit model. Hij heeft daar hoge verwachtingen van. Het is een beproefd model in Denemarken met goede resultaten. Sinds mei 2010 werken vier praktijken in Zuid-Nederland al met dit Deense model en de eerste ervaringen zijn positief te noemen.

Wel zien we in Nederland een andere tendens, namelijk dat grote melkveehouders meer en meer zelf gaan doen. Dat zie je ook in andere veesectoren. De veehouders gaan meer en meer de niet-wettelijke zaken zelf oppakken. Door meer zelf te doen, wordt de bezoekfrequentie van de dierenarts op het erf minder. De melkveehouder doet dat enerzijds omdat hij wil besparen op de rekening van de dierenarts. Maar hij doet het ook omdat zijn kennisniveau dusdanig is dat hij een aantal zaken ook echt net zo goed zelf kan doen. De dierenarts zal dus zijn toegevoegde waarde voor de veehouder duidelijk moeten aantonen. En dat kan, want de dierenarts is bij uitstek de deskundige in diergezondheid. Hij of zij heeft er immers jaren voor doorgeleerd. Maar de teamleider bepaalt.

Moedergeluk en hormonen

Als vuistregel geeft Vink aan dat in een koppel koeien 80 procent van de dieren voor het afkalven een score van 3,5 moet hebben die daarna maximaal daalt tot een score van 3. Dan doe je het goed. Let daarnaast heel goed op de overige 20 procent van de koeien en 'vang ze uit' voordat ze echt last van een aandoening krijgen. De conditiescore van droogstaande koeien wordt twee of drie keer gemeten en de resultaten met elkaar vergeleken. De scores moeten eigenlijk gelijk blijven of zelfs iets stijgen bij schrale koeien. Bij daling in de score weet je dat er iets mis is en kun je daar maatregelen voor nemen. "In dit nieuwe model moet 95 procent van de koeien het goed doen", aldus Vink. "Door de regelmatige bedrijfsbezoeken en de focus op risicodieren, behandel je patiënten op het juiste moment."

Daar zit dan ook de winst van het Deense model in: we kunnen nu iets doen voor de patiënt, terwijl in vele begeleidingsmodellen alleen duidelijk wordt wat we hadden kun-

dergelijke missers binnen een week opgespoord.

Vink merkt op dat een pas afgekalfde koe de eerste vijf dagen leeft van haar moedergeluk en hormonen. Dan merk je visueel niets aan een koe. Daarom worden koeien pas gecheckt na vijf dagen.

Alle klinische registraties in dit nieuwe model worden met een statistische bewerking omgezet in grafieken. Met deze grafieken kunnen tendensen of trends worden waargenomen.

Als Vink een bepaalde trend ziet, mailt hij die onmiddellijk naar de voedervoorlichter van de betreffende veehouder. De dierenarts wordt daarmee volgens Vink "de ogen van de voerman". En dat is goed.

Teamleider

Vink ziet de melkveehouder als de teamleider die de samenstelling van het team bepaalt. En natuurlijk is de teamleider de eindverantwoordelijke. Het team moet volgens Vink met één stem spreken. Het kan

Dierenarts Derk Vink.

FOTO: FRANK DE VRIES